

REPORTÁŽ Z CESTY PO STOPÁCH DĚDŮ Z VELKÉ VÁLKY

16. – 21. září 2024 Slovinsko, Itálie

Ve dnech od 16. do 21. září roku 2024 jsem podnikl se svým spolužákem Josefem Podzimekem z Gymnázia v Nové Pace cestu po stopách našich dědů v 1. Světové válce (Velké válce) na italské frontě.

1. Martin + Pepa

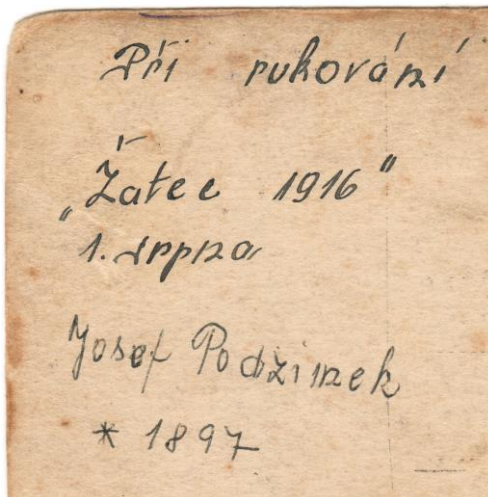

Skutečnost, že naše cesta byla tematicky společná, vychází z okolností, že naši dědové sloužili u stejného 74. Pluku (Jičínského) a spolu prošli část fronty. Podkladem pro naši trasu byly zachované fotografie z míst, které částečně společně prošli frontou, včetně data pořízení.

Můj děda Antonín Malý narozen 11.4.1884 v Levínské Olešnici a Josef Podzimek narozen 10.12.1897 v Krsmoli bojovali společně v řadách Rakousko - uherské armády a poznali realitu velké části bojišť jak na ruské tak i italské frontě.

2. Antonín Malý * 1885

Josef Podzimek *1897

16.9.2024 (pondělí)

Cestu jsme zahájili v brzkých ranních hodinách z Hronova směr Vídeň, Kranj. Celou cestu stále přšelo, všude mnoho vody, neboť vrcholily v Česku povodně a proto byla trasa mírně upravena vzhledem k stoupajícím hladinám řek a uzávěrám.

První zastávkou v poledne byl památník na území Dolního Rakouska (30 km jižně od Břeclavi), kde byla svedena na pravém břehu řeky Moravy Bitva na Moravském poli dne 26. srpna 1278. Zde prohrál a přišel o život Přemysl Otakar II., král železný a zlatý.

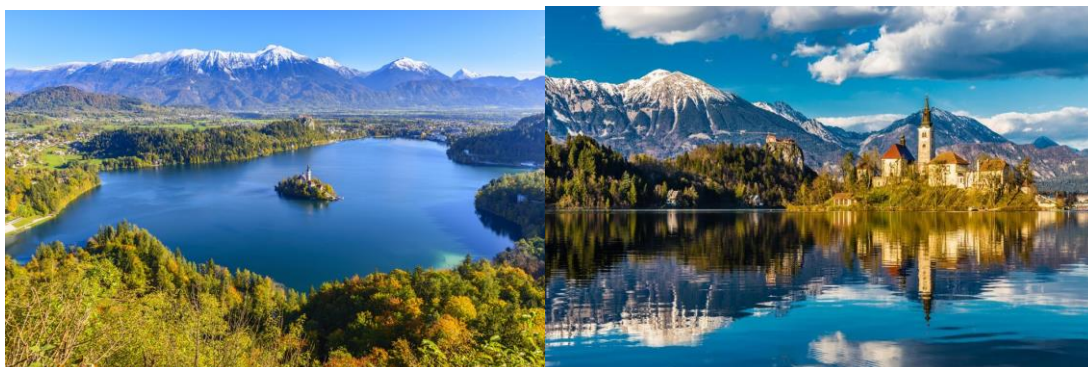
3. Památník bitvy na Moravském poli

Pokračující cesta vedla z Rakouska přes Horské sedlo Loibl Pass.(nadmořská výška1347 m.) Horská silnice, samá zatáčka, teplota +3°C bez sněhu. Hurá risk se vyplatil, měli jsme letní pneumatiky. Objížďka byla možná, ale dlouhá.

Další podvečerní krátkou zastávkou bylo slovinské městečko Bled s Bledským jezerem a ostrovem Bled s barokním kostelem.

4. Jezero Bled s barokním kostelem

Večer a nocleh ve městě Kranj s protékající řekou Savou a obklopeni Slovinskými Alpami.

17.9.2024 (úterý)

Ráno jsme vyjeli k Bohinjskému jezeru. Cestou mjííme odbočku do Pokljuky – centra biatlonu.

Okolí jezera dominují Julské Alpy a Triglavský národní park. Od Bohinjského jezera probíhalo zásobování rakouské fronty prostřednictvím vybudovaných lanovek a úzkokolejné železnice položené na stávající vozovku.

Prohlídka okolí jezera, lanovka, most, kostel, řeka Sáva a Bohinjka a výborná káva a místní zákusek - řez Bled.

5. Bohinjské jezero s kostelem sv. Jana Křtitele ze 13. století

Dále jedeme zkratkou, horskou silničkou do Tolminu. Cesta je opravdu adrenalinová, nekonečná, uzoučká, samá zatáčka, strmé stoupání a klesání, šíře tak na jeden a půl osobáku. Provoz mírný sem tam osobák, ale potkali jsme i nákladák s kládami. Uhnul se nám a my úspěšně předjeli. Vystoupali jsme až do nadmořské výšky 1281 m, pak klesání do údolí. Tuto úzkou cestu silničáři opravovali a my museli na objíždku, kam se vešlo už jen jedno auto, ale provoz minimální. Chvillemi jsme jeli jen dírou ve skále.

6. Horskou cestou do městečka Most na Soči

Klesali jsme do údolí po boku se železniční tratí, která byla v době bojů důležitou zásobovací tepnou. Úspěšně jsme dojeli do města Most na Soči, kde se nám otevřela v tyrkysové barvě řeka Soča.

7. Údolí řeky Soči

Pokračovali jsme podél Soči do města Kobarid (italsky Caporetto), nedaleko italských hranic, kde jsme navštívili Muzeum první světové války v Kobaridu. Založeno v roce 1990 a vyhlášeno v roce 1993 za nejlepší evropské muzeum.

8. Budova muzea v Kobaridu

Jsou zde k vidění fotografie vč. popisků, vojenská výzbroj, uniformy a další každodenní potřeby vojáků.

9. Expozice muzea

10. Multimediální expozice kaverny s italským vojákem píšící dopis domů

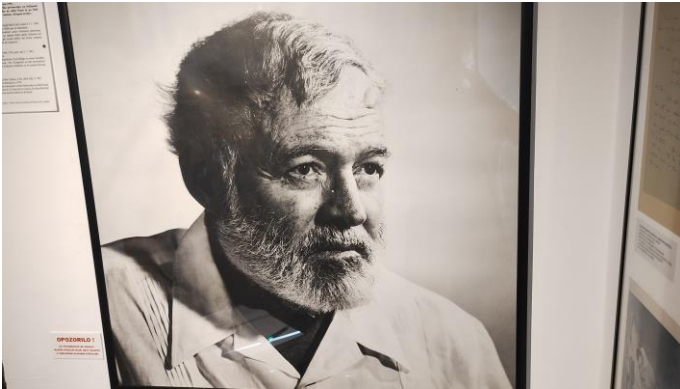
11. Mapa italské fronty 1917 - 1918

Přívětivé muzeum, po sdělení, že jsme z Česka nám byl sdělen čas, kdy v kino místnosti nám byl promítnut cca 20 minutový dokument o bojích v okolí Kobaritu v češtině. Okolí bylo dějištěm významných bojů na tzv. Sočské frontě. Byly zde nejkrutější bitvy mezi rakousko - uherskou a italskou armádou. Jednalo se o 11 bitev a následující průlom až k řece Piavě v říjnu 1917.

Zdejší bitvu u Kobaridu (Caporetta) zdokumentoval zde v armádě sloužící Ernst Hemingway, v autobiografickém románu Sbohem armádo.

12. Ernst Hemingway fotografie

Zde jsme obdrželi informaci, že v Praze ve Vojenském historickém ústavu v Praze probíhá ve dnech 27.6.-28.10.2024 Výstava Muzea v Kobaritu: 29 MĚSÍCŮ BOJŮ NA SOČI. Výstavu jsem navštívil, byla malá, stručná, hodně textově obsažná a doplněná fotografiemi. Detailně popsány jednotlivé ofenzívy.

Dle vyprávění děda sloužil u polní kuchyně.

13. Tematické fotky zachycující život u polní kuchyně

Avstro-ogrška klaunica

Avstro-ogrška poljska kuhinja

V podvečer jsme navštívili nad městem po užoučké cestičce kostnici v Kobaridu, kde jsou ostatky 7014 Italů, kteří padli během bitev na Soči.

14. Kostnice v Kobaridu

Ubytování jsme ve městě Tolmin na dvě noci.

18.9.2024 (středa)

Naše dnešní trasa za nádherného počasí vede opět úzkou silničkou na vrchol Kolovrat.

15. Zastávka cestou na vrchol Kolovrat a pohled do údolí Soči s městem Tolmin

Venkovní muzeum Kolovrat se rozkládá na hřebenu Kolovrat ve výšce 1115 m. nad údolím Soča a nabízí výjimečné výhledy na smaragdovou řeku, Julské Alpy, benátskou Friulskou nížinu a Jaderské moře. Dnes je zde klid panenské přírody, zatímco za 1. světové války musely Kolovraty být svědky ničivé fronty na Soče.

V muzeu jsou k vidění zachovalé velitelské stanoviště, střelecké stanoviště, sítě zákopů a jeskyní s impozantními točitými schody v jednom z nich, palebné okopy, dělostřelecké postavení pro kulomety, taverny, chodby včetně použití dobových materiálů. Má postava se některými chodbami vytesanými do skály jen těžko prodírala a těžko by zde plnila zadané armádní úkoly.

Před 1. světovou válkou vedla hranice mezi Rakousko-Uherskem a Itálií po hřebeni Kolovrat, který se strmě zvedá nad pravým břehem Soče. První den války italská vojska překročila hraniční hřeben a začala jej opevňovat. Italská armáda postupně vybudovala rozsáhlý systém obranných linií. Na hřebeni, odkud bylo možné pozorovat bojiště, byla četná dělová postavení a pozorovací stanoviště. Z těchto vysoko položených pozic italští střelci ostřelovali rakousko-uherské pozice, zásobovací cestu mezi Tolminem a údolím Baška grapa a další důležité cíle v rakousko-uherském týlu.

Pozice na hřebeni Kolovrat patřily ke klíčovým bodům obrany Italů. Ve dvanácté bitvě o Soču německý oddíl dobyl italské pozice hned první den ofenzivy, tedy 24. října 1917 večer. Jako velitel oddílu horského praporu Württemberg se bojů na hřebeni Kolovrat zúčastnil i nadporučík Erwin Rommel. Třetí den dvanácté bitvy o Soču dobyl se svým oddílem horu Matajur. Erwin Rommel 1891-1944 známý hlavně z 2. Světové války jako Pouštní liška.

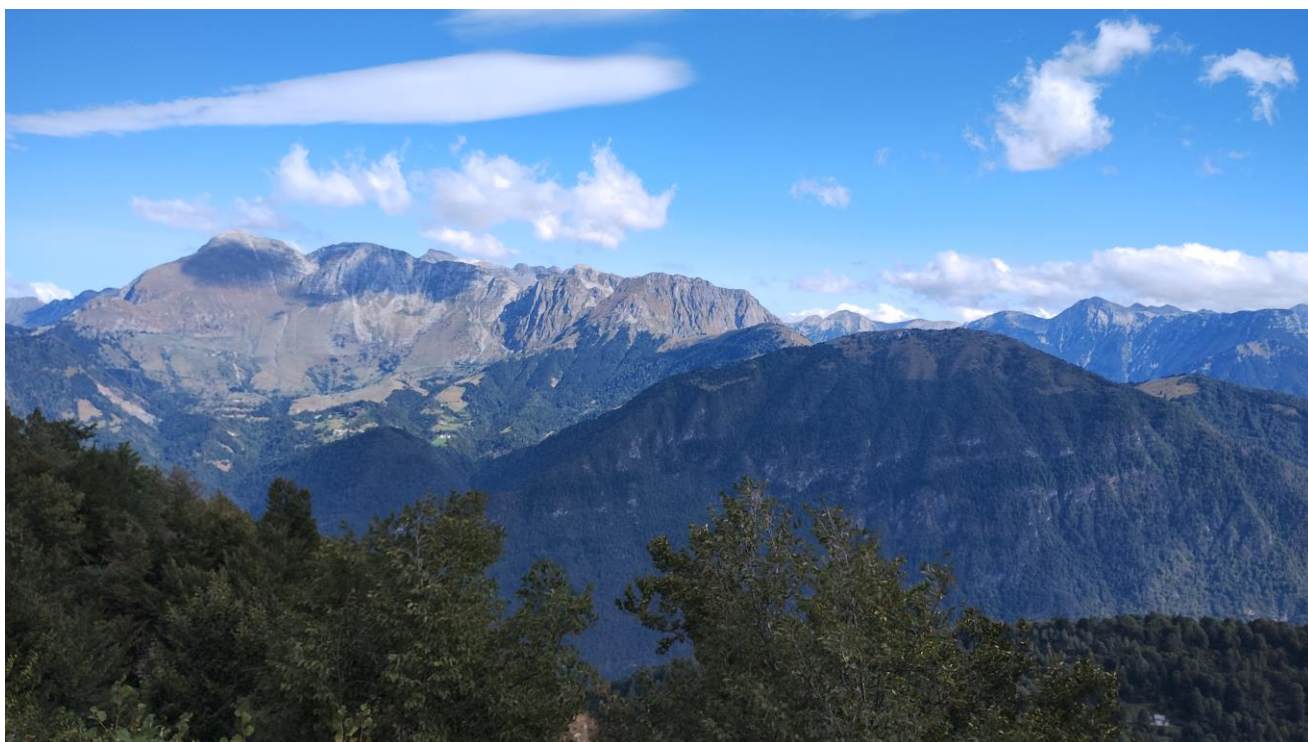
16. Kolovrat vojenské zákopy a opevnění

Z vrcholu na severní straně za řekou Soča je táhnoucí se hřeben Krnského pohoří s vrcholem Krn, (2244 m), kde bojovali čeští vojáci z Hradce Králové na vrcholu Mrzli Vrch (1359 m).

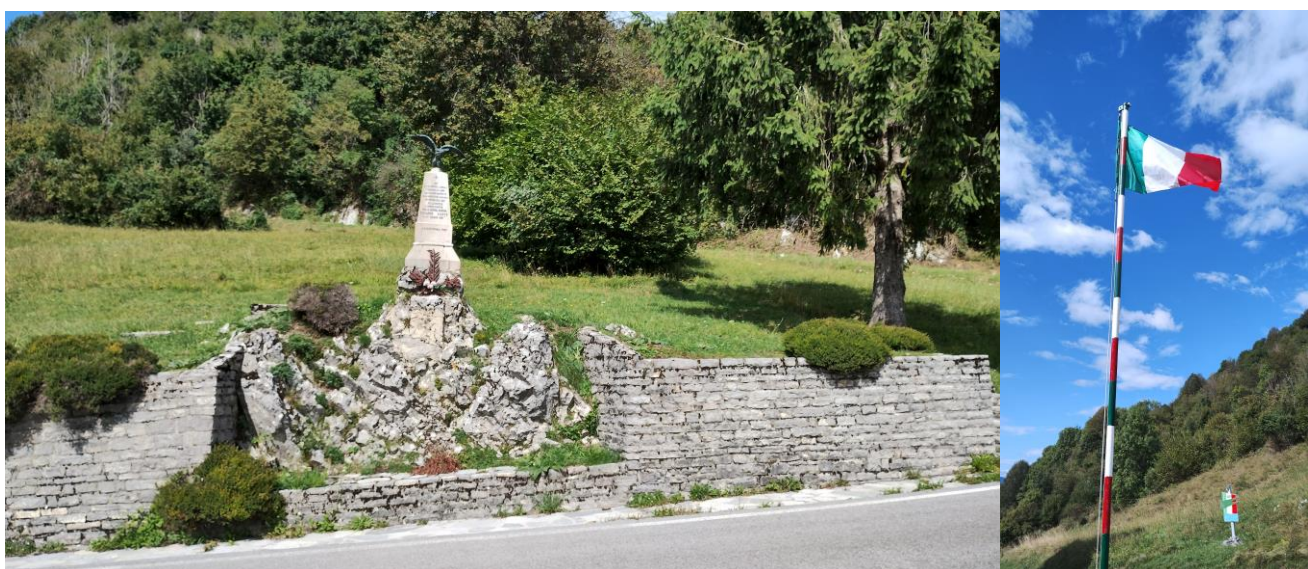
17. Hřeben Krnského pohoří

18. Pohled z Kolovratu na protější jižní stranu do benátské nížiny

19. V okolí Kolovratu je umístěno mnoho památníků padlým vojákům

Po návratu do údolí jsme odpoledne navštívili u městečka Most na Soči hřbitov Modrejce. Jedná se o rakousko – uherský hřbitov, kde je pohřbeno 1557 rakouských vojáků, toho 631 neznámých. Nad vstupní branou je nápis: Místo odpočinku hrdinů u svaté Lucie - Most na Soči.

20. Hřbitov Modrejce

19.9.2024 (čtvrtek)

Podél řeky Soči, se železnicí, přes Novou Goricu směřujeme do oblasti Benátska do města San Dona di Piave. (40 km od Benátek).

Ve městě navštěvujeme Muzeo Della Bonifica. Muzeum je věnováno historii města, odvětví školství, hospodářství výroby, zemědělství, životu v bažině a její odvodňování pomocí meliorací. Nachází se zde malá expozice věnovaná Velké válce.

Přesunujeme se do města Ponte di Piave v oblasti Benátsko, mimo jiné i centra vinařství, kde právě probíhá vinobraní.

21. Vinice u Ponte di Piave a převoz sklizně vína ke zpracování

Ve městě Ponte di Piave nacházíme první porovnání dobové fotografie s aktuální podobou. Jedná se o Kostel svatého Tomáše z Canterbury. Kostel a věž rozstříleli a zničili Italové, znovu obnoven v roce 1924.

22. Původní zničený kostel

Dnešní podoba kostela

*Zničenina kostela v. Itálii
"Ponte di Piave"*

Zničenina kostela v Itálii
"Ponte di Piave"

24. Nynější podoba interiéru kostela v Ponte di Piave

25. Fotografie přibližuje rozstřílené a zničené město Ponte di Piave

"Italie"

"lost města "Ponte di Piave"

Odjíždíme k řece Piavě a dle mapy hledáme cestu ke korytu řeky. Zaparkovali jsme a jdeme cestou lemovanou vinicí k řece, ale na konci je oplocený pozemek s bránou a řetězem. Učinili jsme druhý pokus a ten byl úspěšný. Z parkoviště cestičkou se nám po chvíli ukázala řeka a oba mosty jak silniční tak i železniční. Identifikujeme i místo odkud byla dobová fotografie pořízena. Bereme si pro štěstí kamínky z Piavy. Nacházíme se 4 m nad mořem.

26. Původní fotografie zničených mostů

most před řekou "piore"

27. Současná podoba obou mostů

Je odpoledne a pokračujeme severním do města Asiago. Cestou míváme středověké město Marostica s hradem a stoupáme do Alp na Náhorní planinu 7 obcí do Asiaga (1001 m) kam dorážíme v podvečer. Následuje krátká večerní procházka městem a pizza. Zde nás čeká dvoudenní nocleh.

Asiago moderní lyžařské městečko s luxusními obchody a restauracemi. V průběhu války zde a v okolí probíhaly těžké boje.

28. Obraz na fasádě zachycuje boje v Asiagu

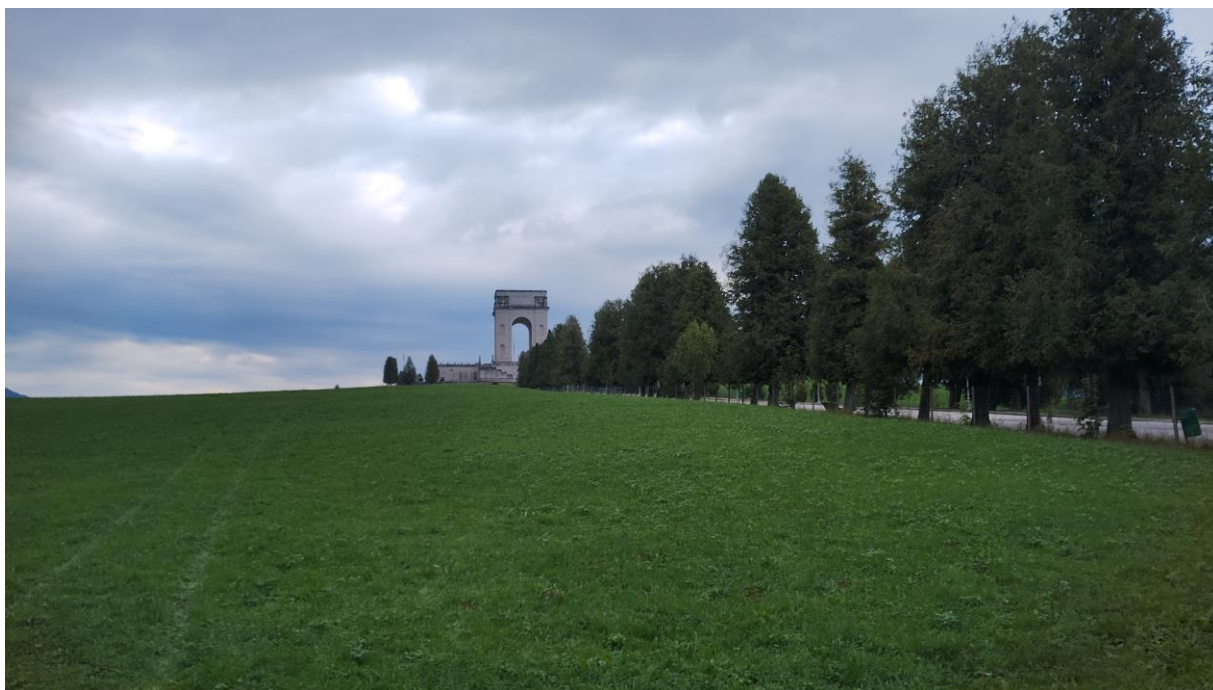

Po-bitvě u Asiaga Běrna
r. 1918.

20.9.2024 (pátek)

V Asiagu chceme navštívit místní velké osárium (kostnici). Otevřeno má být od 9 hod. Čekáme, stále se nic neděje. Až v blízké kavárně u kávy se dovídáme, že osárium je již čtyři roky zavřené a v opravě. Škoda, že tato jediná informace se nikde nevyskytuje.

29. Kostnice (osárium) v Asiagu

Odjíždíme do nedaleké 4 km vzdálené vesnice Canove, kde probíhaly těžké boje – viz foto

30. Canove 4 km od Asiaga

Italie město "Canove"

31. Padlí italští vojáci u Canove dne 30.června 1918

Z italské fronty

68
19³⁰/_{VI}.18
4 + Canove Italie
B

Další blízkou vesnicí je Cesuna vzdálená 8 km od Asiaga. Místní muzeum války je bohužel už v týdnu zavřené a otevírá pouze o víkendu.

32. Muzeum v Cesuně

Nedaleko se nachází zákopy a vojenská stanoviště na hoře Zovetto a Monte Lemerle. Vyrážíme z parkoviště 1021 m. na vrchol Monte Lemerle 1233 m, přesně v poledne za znění zvonů z Cesuny. Jedná se o místo, kde padl do italského zajetí dne 15. června 1918 můj děda Antonín Malý.

Cesta po malém počátečním zakufrování vede již správným směrem, cestou plnou kamení a se strmým stoupáním. Po chvíli pouze úzkou lesní pěšinou se dostáváme na lesní cestu a stoupáme dál. MAPY.CZ nezklamaly a znaly každou pěšinu v lese. Na vrcholu jsou umístěny památníky a vlaje italská vlajka. Vrch je značně zarostlý a rozhled minimální.

33. Vrchol Monte Lemerle s památníky bojů a křížem

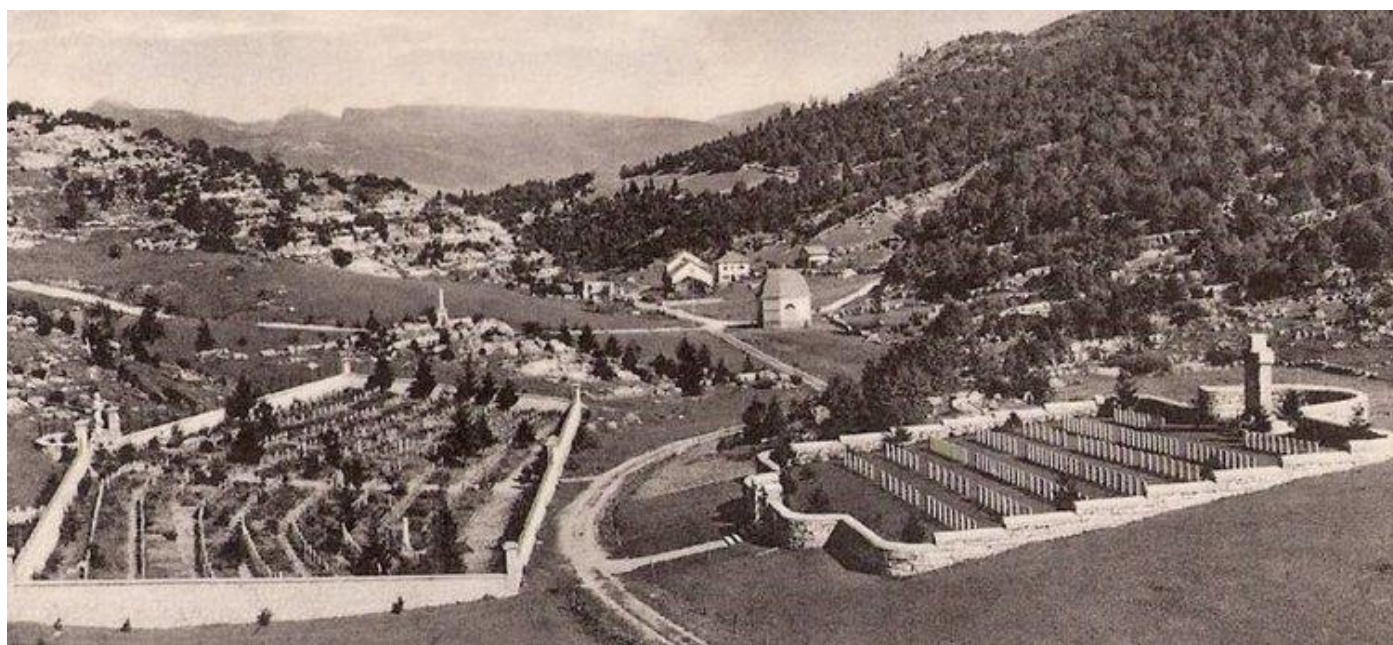
Zpět volíme cestu o něco delší, ale pohodlnější.

Nedaleko navštívujeme válečný hřbitov ve Val Mangaboschi. Je zde umístěn anglický hřbitov a naproti je původní italsko – rakouský hřbitov. Viz dobové fotografie s označením vrcholu Monte Lemerle.

34. Poválečná fotografie zachycuje již vybudovaný (vpravo) anglický hřbitov a naproti italsko – rakouský. V pozadí označený vrchol Monte Lemerle.

35. Obdobný snímek se hřbitovy

36. Současný pohled z míst jako na historických fotografiích. Nyní místo značně zarostlé lesním porostem.

37. Anglický hřbitov, zde je pochováno 183 padlých anglických vojáků s mramorovými náhrobky, vzorně udržovaný.

38. Texty náhrobků:

A. BRAND padl 16. 4. 1918 věk 19 let
„Na vzpomínku na milujícího syna odešlého,
ale nezapomenutého od drahé matky“

Major E. A. M. BINDLOSS padl 15.6.1918, věk 42 let
„Věřte ve vzkříšení těla a věčného života“

Naproti je umístěn původní italsko - rakouský hřbitov. Ostatky 12 355 vojáků byly později umístěny ze hřbitova do kostnice (osária) v Asiagu. Dnes zde umístěny na paměť bílé dřevěné kůly s označením.

39. Původní italsko - rakouský hřbitov

40. Původní italsko - rakouský hřbitov, v pozadí hřbitov anglický

Odpoledne odjíždíme do městečka Fornage 1200 obyvatel ležící 10 km od Trenta. Cesta je dlouhá 58 km, vede přes horský masiv 1421 m a opět úzká silnice a samá zatáčka. Cesta na dvě hodiny. Cestou míjíme jezero Lago di Caldonazzo.

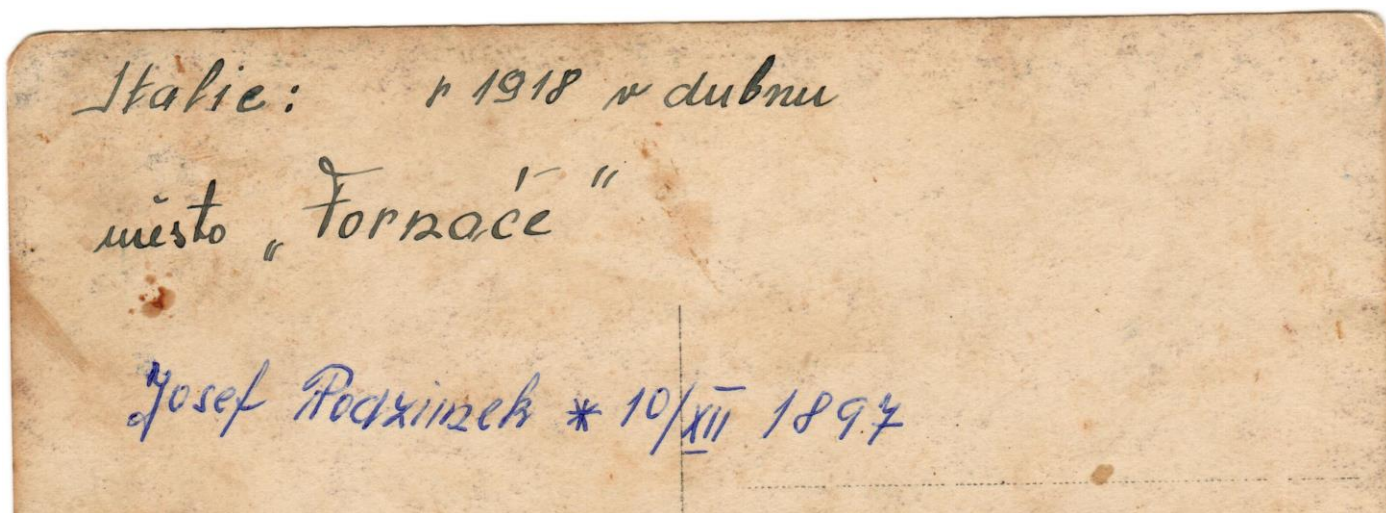
Městečko Fornace se nachází na úpatí kopce a výběr místa je pro nás velmi cílený a důležitý. Jak já tak i Pepa vlastní fotografii z tohoto města, kde se naši dědové fotili na stejném místě, ale každý se svojí rotou. V dubnu 1918 byly pořízeny dvě fotografie a při jejich porovnání není pochyb, že se jedná o stejné místo vzniku.

41. Můj děda Antonín Malý - vrchní řada vpravo, druhý zleva

42. Josef Podzimek – zakroužkován modrou tužkou uprostřed

Projíždíme město, hledáme místo na porovnání našich fotografií. Zaparkovali jsme u kostela. Zde jsme potkali ochotnou stařenku na cestě do kostela, kterou jsme s dotazem oslovili lámanou italštinou prostřednictvím překladáče a ukázali fotky dědů. Domnívala, že pátráme po italských vojácích, nad rakouskými se podívovala. Pepa zatím oslovil starostu města, ale ten místo nepoznával.

43. Ochotná stařenka, která hodně pamatovala. V rukou drží naši stránku s fotkami.

Nicméně po delším pátrání nám stařenka sdělila, že by se mohlo jednat o starou školu, která již neexistuje, ale ukázala nám to samé místo, kde je vybudována škola nová. Nová škola se nachází vedle kostela, a přímo nám ji ukázala. Moc jsme jí poděkovali a rozloučili se.

Porovnání místa na protějším svahu se shoduje s původními fotografiemi. Dále jsme odvodili, že jediná takto velká veřejná budova s moderními okny může být škola. Dále je jasné, že armáda mohla zabrat veřejnou budovu a tou škola mohla být. Byli jsme potěšeni, že i další místo jsme našli.

44. Nová škola, stojící na místě původní staré školy a místo pořízení fotografií dědů v dubnu 1918

46. Fornace – současná podoba interiéru a kostela

47. Nynější pohled na městečko Fornace s kostelem a věží.

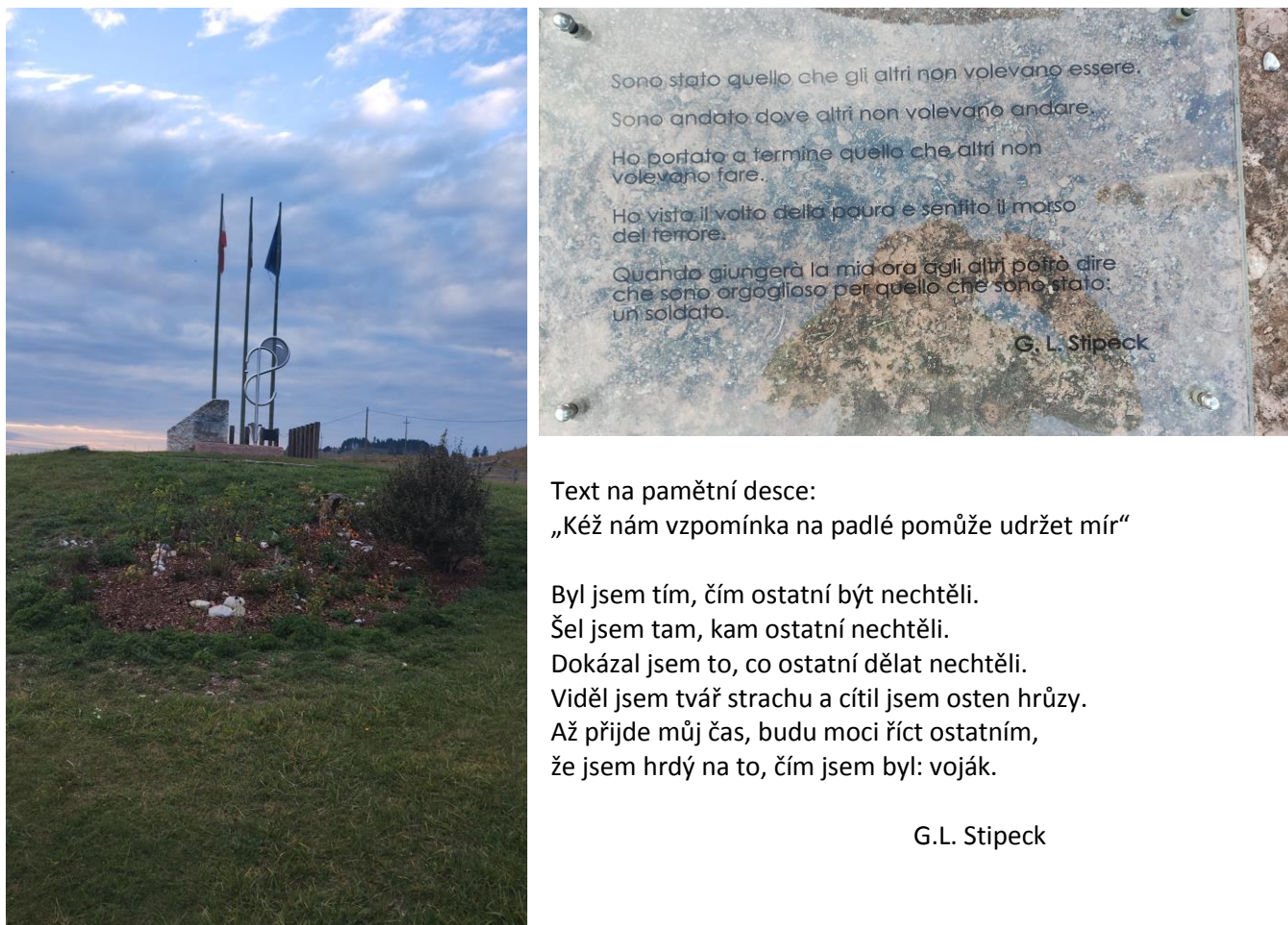

Cesta zpět do Asiaga vedla opět křivolakou silničkou se zastávkou na náhorní plošině ve výšce 1421 m. u Kostela svaté Zity a vedle umístěného památníku Velké války.

48. Kostel svaté Zity přestavěný k devadesátému výročí konce velké války na podporu obětí na všech frontách, jako symbol míru a bratrství mezi národy.

49. Památník Velké války umístěný vedle Kostela sv. Zity včetně umístění

Text na pamětní desce:

„Kéž nám vzpomínka na padlé pomůže udržet mír“

Byl jsem tím, čím ostatní být nechtěli.
Šel jsem tam, kam ostatní nechtěli.
Dokázal jsem to, co ostatní dělat nechtěli.
Viděl jsem tvář strachu a cítil jsem osten hrůzy.
Až přijde můj čas, budu moci říct ostatním,
že jsem hrdý na to, čím jsem byl: voják.

G.L. Stipeck

STEZKA MÍRU Z ALP K JADRANU - PŘÍBĚH VÁLKY A MÍRU

Procházka po stezce míru od Alp k Jadranu je opravdovou lahůdkou pro milovníky vojenské historie. Všem, kteří byli ovlivněni Velkou válkou prostřednictvím svých předků, nabízí příležitost porozumět osudu svých předků.

V rámci stezky jsme navštívili města Tolmin, Kobarit, vrch Kolovrat, hřbitov Modrejce.

Při panoramatickém výhledu od nejvyšších vrcholů Slovinska až po Terstský záliv v Itálii si můžete připomenout své předky a jejich bitvy prostřednictvím zachovalých památníků, zákopů, jeskyní a dalších stínů války.

FAKTA O STEZCE MÍRU Z ALP K JADRANU:

- dálková turistická stezka
- více než 500 km udržovaných cest
- spojuje asi 300 památek z první světové války
- výchozí bod: Log pod Mangartom (Slovinsko)
- koncový bod: Terst (Itálie)
- nejkratší možná cesta z Log pod Mangartom do Terstu trvá 13-19 dní
- nejvyšší bod: Krn 2 244 m
- nejnižší bod: Terst

21.9.2024 (sobota)

Ráno cesta domů z Asiaga, přes Trentino s vinicemi, Bolzano, Innsbruck, Mnichov, Regensburg, Prahu do Hronova a Nové Paky. Cestou silný provoz, kolony.

Martin Tůma

vnuk Antonína Malého *1885

prosinec 2024

Níže jsou uvedeny autentické fotografie z archivu p. Josefa Podzimka

50. Kadaň - budova kde bydleli vojáci, kteří rukovali do pole. Pohlednice z 19.12.1916

52. Kryt proti granátům na východní frontě

Kryt proti granátům
na Rusku v zákopech

53. Východní ruská fronta – zákop 74. Pěšího pluku z 5.8.1917

Zákop na ruské frontě

54. Hřbitov 74. pěšího pluku (Jičínského) v Rusku rok 1916

Hřbitov pěš. pluku č. 74
na ruské frontě r. 1916

55. P. Podzimek při návratu z italské fronty se zotavoval ze svého zranění ve vídeňské nemocnici. Zranění krku utrpěl po výbuchu granátu na bojištích u Asiaga.

z nemocnice
ze Vídně r. 1918

